

PAMĚTI STARÉHO KRKAVCE OD BÍLÉ VĚŽE

Vladimír Zajíc

VLADIMÍR ZAJÍC

**PAMĚTI
STARÉHO KRKA VCE
OD
BÍLÉ VĚŽE**

JONATHAN LIVINGSTON

Vydalo v roce 2014 nakladatelství
Jonathan Livingston, s.r.o.
Domažlická 1, Praha 3
© Vladimír Zajíc
obalka jfk
Elektronické vydání první.
ISBN epub 978-80-87835-74-6
ISBN mobi 978-80-87835-75-3
ISBN PDF 978-80-87835-76-0

v Hradci Králové

Anno Domini 2002 na počátku jara

Bývá v dnešních časech zvykem, že autoři v tiráži svých opusů, románů a všelikých tvůrčích počinů uvádí nejen mnohá poděkování těm i oněm, ale též různá další důležitá fakta, jako co jedli, co poslouchali, kde byli a podobně.

Proto přísežně vypovídám:

Mnoho měsíců jsem seděl na tvrdé židli u stolu z dřevotřísky, popíjel Lapsang Souchong Tea a Nescafé, a psal do notebooku SIEMENS NIXDORF PCD - 4ND zakoupeného z druhé ruky.

Jedl jsem co mi kdo uvařil, a musím říci, že vařili skvěle. Jelikož při klepání do klávesnice mám rád ticho, tak jsem jen výjimečně - na zvednutí nálady, nebo když jsem se dlouho točil v kruhu a potřeboval adrenalinovou injekci na vybuzení obrazotvornosti - pouštěl jediný band na světě, jehož melodie a texty lze stále poslouchat. Ano, řeč je o Rolling Stones a je mi jedno, jestli hvízdají Procházku se psem, slibují že Dnešní noc musíme strávit spolu, nebo svištíme po Dálnici 66 aby nás někdo někde Otetoval.

Prostě, pořád to umí!

Také musím říci, že ani ochránci přírody nebudou zklamáni. Při redigování Paměti starého krkavce nepřišel k úhoně ani australský papoušek jménem Kódl, ani zlatý boxer co mu říkám Šerife, ty pako. I když ten pokaždé - nevím proč - přikrýval pravou prackou světla a levou slechy, když moji chlapci spustili Holku z fabriky.

Tak přísahám!

Vladimír Zajíc

PAMĚTI STARÉHO KRKAVCE

OD BÍLÉ VĚŽE

ÚVODEM

Na Východočeské tabuli, při soutoku Labe s Orlicí, leží město Hradec Králové. Leží zde od počátku věků, kdy ještě bylo bezejmennou osadou a říčním přístavem na stezce k Baltskému moři. Říkalo se mu všelijak. Bójové a Kvádové Mokrá Díra. Cestovatel Ptolemaius Alexandrijský ve 2. století našeho letopočtu si do své mapy píše Kasurgis. Osadu a říční přístav Kasurgis roku 973 představují Charváti na strážní hrad Gradec, kterýžto název přejali Slavníkovci i Přemyslovci. Léta Páně 1225 se strážní hrad změní na královské město listinou, která začíná slovy: *Ve jménu svaté a nerozdílné trojice. Otakar, který se i Přemysl zove, z Boží milosti král český. Aby to, co jsme rozmyslně uspořádali zůstalo na věky stále a pevné, a nemohlo žádným člověkem během doby býti změněno, známo činíme ...* Po smrti Václava II. byl Hradec sídlem královny Elišky Rejčky a stal se věnným městem českých královen. Tato skutečnost se roku 1373 projevila přejmenováním na Hradecz Reginae a od 16. století na Hradec Králové. Městský znak a pečeti vždy na sobě nesly českého korunovaného lva. Dnešní znak pochází z počátku 18. století. Má podobu červeného štítu, na kterém stříbrný český lev se zlatou korunou obrácený vlevo drží v předních prackách zlaté písmeno G.

Nejstarším sakrálním místem říčního přístavu, kde bývala svatyně už od počátku věků, je prostor, kde dnes stojí restaurovaná kaple svatého Klimenta, ještě před 500 lety nazývaná Starou nebo Českou kaplí. Skrze ní prorůstá, či chcete-li z jejích základů vyrůstá, dominanta Hradce Králové, Bílá věž. Stavěna jako zvonice a strážní věž, posléze obdařena zvonem a hodinovým strojem, jehož zvláštností je, že malá ručička ukazuje minuty a velká hodiny. Když vystoupáte až na ochoz můžete při dobrém počasí vidět nejen Krkonoše, ale vůbec daleko do české kotliny. Do většího kontextu světového dění vstoupila Bílá věž poprvé roku 1866 ve válce Prusko-Rakouské. Tehdy na jejím ochozu stál dopisovatel londýnských Timesů a pozoroval pouhým okem i dlouhým sklem pohyb vojsk a posléze jejich střet u Hradce Králové. O osudové bitvě pro dům rakouský psal přímou reportáž, kterou kurýrní službou posílal do Anglie. Podruhé věž vstoupila do dějin roku 2000 kdy vydala ukryté Paměti starého krkavce od Bílé věže.

Paměti starého krkavce od Bílé věže, jejichž valnou část znají posluchači Českého rozhlasu Hradec Králové, byly nalezeny souhrou náhod v zazděném výklenku ve stěně z pískovcových kvádrů obkružující schodiště z poslední podesty na ochoz Bílé věže. Stalo se tak za časného jitra 24. února roku 2000. Objevil je ornitolog Franz, který na věži prováděl sčítání krkavců. Při sestupu dolů uklouzl a pádem ze schodů si zlomil loket, což byla smůla. Štěstí bylo, že úder loktem porušil omítku. Když Franz pod odloupeným plátem šuku spatřil prosvítat kožené desky neodolal, zapáčil, a na ornitologovu hlavu, spolu s pískem a vápenným prachem, vypadla tlustá bichle pamětí v dřevěných deskách potažených kůzlečí kůží. Paměti byly nakonec nazvány po krkavcích, neboť anonymita jejich tvůrce nebyla doposud odhalena. Není dokonce známo, zda žije, i když vzhledem k jistým údajům, které se v textech nacházejí, lze předpokládat, že Paměti nejspíše zazdil když cítil, že brzo vkročí na cestu, z níž se nevrací. Tedy, většinou nevrací.

Otázka je, proč se k Pamětem nikdo nechce znát. Muzejníci, historici, ba i záhadologové od nich odtahují ruce. Zdá se, že Paměti jsou pro uznávané odborníky nepřijatelné. Nejspíše proto, že každé slovo, každý příběh v nich zapsaný je sice ověřitelný v řadě jiných pramenů, ale ... ale je zde jistý, nicotný problém.

Každý příběh obsahuje informaci, která se nikde jinde nevyskytuje. Není k nalezení v letopisech, kronikách, hagiografiích, rodových análech, odtajněných spisech, mytologiích či etnografických pojednáních. Prostě jde o zcela nová fakta. Neuchopitelná, nezaškatulkovatelná, nepokořitelná. Právě pro tato pouhá 3% neověřitelných faktů - což neznamená, že nemohou být pravdivá a hluboce objektivní - se k Pamětem starého krkavce od Bílé věže nikdo nezná. Mnohý z odborníků by si rád na Pamětech vybudoval kariéru objevitele a neochvějně renomé avantgardního badatele, ale má oprávněnou obavu z toho, že bude muset o svůj názor podstoupit intelektovou šarvátku proti přesile. Na světě to totiž chodí tak, že co je známé je prý pravdivé. Nemusí se dále zkoumat, i když pravdivost mnohých údajů vznikla opisováním z jednoho pramene do druhého jak přes rameno ve škole. Běh času přinesl sice nové poznatky, které mnohé pravdy zpochybnily, některé dokonce popřely, ale marnost nad marnost, setrvačnost a konzervativnost školních osnov a akademických ústavů je značná a známá. Dále platí, že co je nové bývá nebezpečné. Kdyby se navíc nové ukázalo pravdivé, mohlo by narušit zažitá schémata a známý svět by se musel přehodnotit. A když se jistoty ukáží falešné, ne každý to unese.

Český přístup k vlastním dějinám bývá rozporuplný a tak by možná bylo lepší, kdyby na prezidentské standartě místo hesla PRAVDA VÍTĚZÍ bylo vyšito PRAVDA VYDĚSÍ, jak kdysi prohlásil Mistr Jan Hus a po něm prezident Masaryk, když otevřel kauzu Hilsner versus Polná.

Proč jsem se ujal vydání Pamětí zrovna já? Nejspíše proto, že moje samšínská babička říkávala: ***Chlapče, nic se ve světě neboj, i když každou chvíli zakopneš o nějakého přizdisráče*** - jo, říkávala to jako jedno slovo, jeden výstižný pojem.

Co se přepisu Pamětí starého krkavce od Bílé věže do knižní podoby týče, zacházel jsem s texty anonymního vypravěče značně pietně. Volnost jsem si dovilil pouze tam, kde informace z předešlého příběhu se opakovaly v příbězích následujících. Občas jsem použil k dokreslení údaj, který byl objeven, nebo se projevil jako fenomén až po zazdění Pamětí do Bílé věže, tedy po roce 1999. Jak posléze zjistíte, vypravěče v padesátých letech státní úřady vyhostily z Prahy a byl mu přikázán pobyt v Hradci Králové, v Rokytanského ulici. Tam, v hlubokých sklepeních z pradávných časů, restaurovaných v dobách husitských, našel svazek listin zabalených v olejem napuštěném papíře. Vyextrahoval z nich rozličná vyprávění, která ozřejmil novými fakty s výkladem. Po dopsání několika vlastních příběhů uspořádal celek do jakési paměti Země české a hradeckého okolí. Proč provokující, ale zajímavé zápisky po roce 1990 nezveřejnil, nýbrž ukryl, je záhada. Možná se pokusil, ale narazil na problémy vycházející z odborných kruhů, nebo narazil na potomky osob ze seznamů tak zvaného Štěchovického pokladu, vyzvednutí jehož části byl roku 1946 účasten.

Krkavec při rešerších obdivuhodným způsobem zacházel s Occamovou břitvou, dodnes platnou metodou analýzy a dedukce, která má odříznout všechny nadbytečné pojmy, jež neslouží k rozlišení jsoucen. Vypracoval ji anglický filosof Occam žijící na přelomu 13. a 14. století. Occamovou břitvou se ráda holila literární postava Sherlock Holmes, která filosofovu esej shrnula do jediné, okřídlené věty: ***Výsledek, který získáte poté, co vyloučíte všechna***

nepřijatelná fakta, musí být - ať už vám vyjde cokoli - správný!

Čtenářům Paměti starého krkavce od Bílé věže nabízím, aby se pobavili, potěšili, a hlavně popustili uzdu fantazii, obrazotvornosti, představivosti. Neboť vězte, že známá a ověřená fakta, utříděná a seřazená, jsou historií, dějepisem, tedy tím, co se prý opravdu událo. Ovšem pověst nebo legenda, která se zrodila na základě těch samých informací nám vypráví, jak se to či ono udát mohlo nebo jak se to skutečně stalo. Jisté je, že pověsti a jim podobné útvary bývají výstižnější, přesnější, a každopádně lidsky zajímavější.

Vladimír Zajíc

VINCENC MORSTADT

SOUDNÍ RADA

HRADCE KRÁLOVÉ

Vincenc Morstadt je šikovně ukrytý historický apokryf o muži, který vynikl jako právník a malíř, aby se posléze ukázalo, že byl i mužem, kterému řemeslo vyvolených bylo dáno bohy do vínku.

Vincenc Morstadt je znám coby nedostižný portrétista českých měst. Podobizny měst a krajiny zachycoval v širokoúhlých panoramatech i v detailních zákoutích. Kreslil s úžasnou virtuositou, v níž oko a ruka byly v absolutní souhře pod diktátem technického, logického a zároveň uměleckého mozku. Prostě, Morstadtovi podobizny měst jsou úchvatné.

Vincenc se narodil roku 1802, a už ve čtrnácti letech namaloval olejový portrét rodného města Kolína, který učaruje každému, kdo miluje naivní umění celníka Rousseau. První ocelorytinu vytiskl za studií v Praze, když mu bylo pouhých sedmnáct let. Od toho okamžiku proud vedut českých měst neustal až do jeho smrti roku 1875. Nejméně sedm stovek kusů čítá jeho dílo, z něhož dodnes čerpají obory etnografie, historie, ale i architektury, neboť některé objekty Morstadt namaloval několikrát, vždy s odstupem let, takže zachytil proměňující se tvář města i módy.

Říci, že šlo o úctyhodný výkon se jeví nedostatečné, spíše šlo o nadlidský výkon. Kreslení vedut bylo pro Vincence Morstadta totiž pouhým koníčkem, neboť byl především velmi úspěšným právníkem. Pravda však je, že koníček se tlakem okolností proměnil ve hru vabank, hru na ostří břitvy z ocele solingenské.

Vincenc absolvoval s vynikajícím prospěchem piaristické gymnázium na Novém Městě, a začal studovat na juristické fakultě v Praze. Jeho rozpínavému duchu to však bylo málo, takže začal externě docházet na malířskou akademii k Mistru Karlu Postlerovi. Oba obory zvládal snadno a s přehledem, a není tudíž divu, že kariéra mladého, vzdělaného, intelektem a talentem nadaného muže byla strmá. Už během studií byl po tři roky praktikantem na pražském magistrátě. Po absolutoriu juristické fakulty čtyři roky akcesistou, a pak rok auskultantem civilního senátu v Praze. Roku 1834 byl jmenován kriminálním aktuárem v Lokti, a za dva roky nato už byl soudním radou v Trutnově. Na schodiště Krajského soudu v Hradci Králové, kde bude působit po sedmnáct let až do důchodu, vstupuje pan rada roku 1855.

Proč tolik informací o profesní kariéře, když daleko důležitější je kariéra umělecká?

Protože všechno, ale úplně všechno, mohlo dopadnout zcela jinak.

Vincenc Morstadt, i když prožil úspěšný a bohatý život, měl po padesát let v patách stíny fízlů tajné policie rakouského mocnářství. Fízlové mu byly víc pro smích než na obtíž, a nakonec s nimi za svého působení v Hradci Králové rozehrál vzrušující nebezpečnou hru na vysoké intelektové úrovni. Hru, kterou tajná policie svou nehoráznou činností sama vyvolala, ale kterou nikdy nedokázala dešifrovat, neboť její přízemní představivost pokulhávala za skvělým uměleckým a metaforickým sprintem soudního rady Morstadta. Nutno ještě podotknut, že šlo o hru dovedenou až do krajnosti, do příslovečných hrdel a statků.

Vše začalo po oslnivém absolutoriu práv a vydání souborných rytin města Prahy. Tehdy bylo Morstadtovi nabídnuto místo v diplomatických službách. Vstup do arény světového klání a odvážný let do oblak světového dění se však nekonal. Morstadt do služeb kancléře zahraničních věcí nikdy nenastoupil. Z jasných narážek rychle pochopil, že jeho rozsáhlé právní znalosti, plus logicky pracující mozek schopný brilantní analýzy, dedukce a syntézy, mozek přesně a rychle řešící problémy, a dále schopnost ostrého pozorování spojeného s virtuózní malířskou technikou, zajímá kancléřství jen a jen proto, aby mu nabídlo post prvního tajemníka ambasády. Což, jak známo, je osoba zabývající se špionáží.

Vincencovi bylo hned zřejmé, že potulování kolem pevnostních objektů s obřím fotografickým deskovým aparátem na trojnožce vyvolá nežádoucí pozornost. Ale bohémský malíř s rozevlátou mašlí pod krkem, spolu s paletou a štaflíčkami vyvolá naopak pozornost žádoucí. Oficiři každé garnizóny a především jejich paničky budou hýkat nadšením a velice rádi mu ukáží všechna zákoutí, pokud do obrázku zakomponuje jejich osoby. Pokud jde o dámy tak zajisté s novým slunečníkem či domácím mazlíčkem.

Je sice pravda, že proti jeho oslovení se v kancléřství ozvaly protesty, neboť kdyby Morstadt místo přijal, přeskočil by hned několik přepečlivých kancelářských krys a pyramidový systém korupce, bakšišů a výhod by se zakymácel. I pohnuly se byrokratické hladiny a jazyky z nich vynořivší se tvrdily, že Morstadt veduty sám namalovat nedokáže, že používá kameru obscuru. Na její matnici prý napíná pauzovací papír, a zobrazené jenom obkresluje. Tvrzení se zlé jazyky snažily verifikovat, dodat jim zdání pravdivosti, uváděním faktů typu, že používá pauzák od německé firmy Scholler, na který čmrliká tužkou HB 1, z Budějovic, kterou ostří na smirkpapíru 0,02/c z Plzně. Nikdo z malodušných pomlouvačů nedokázal pochopit talent a schopnost umělce nastínit jedním tahem perspektivu, a současně do ní umisťovat, za absolutního dodržení všech poměrů a parametrů, všechny důležité jednotlivosti. Listy na stromě počínaje, a ornamentem lomenic na obzoru konče.

Morstadtovi veduty jsou dokonalejší než fotografie právě pro schopnost přesně zachytit jemné podrobnosti v dálce. Ve výsledku jsou navíc krásnější, neb jsou stvořeny s duchovním nábojem. Nemluvě o tom, k čemu dospěly hard disky počítačů o 100 let později, když nasály přes skener jeho rytiny a porovnaly je s topografickými a topologickými daty zobrazených míst. Jisté je, že obrazy Morstadta musíte vnímat jako báseň. Míněna je skutečná poezie, což značí, že je musíte vnímat v celku i v detailech současně. A tehdy, právě jen tehdy, se před vámi rozevřou jako hebká náruč spanilé milenky nebo sličného mládence. Pokud se vám to povede, zažijete emocionální a estetický ohňostroj.

Jenže Morstadt na řemeslo vyvolených nereflektoval. Dráhu špióna odmítl proto, že takovou činnost považoval pro sebe za nedůstojnou, což vojenským a úřednickým pánům neprodleně sdělil. Když ještě dodal, že nabídku chápe jako urážku, jako zneužití své osobnosti, není divu, že mu to temné síly tajné rakouské policie nikdy neodpustily. A to i přesto, že rozkymácená úřednická pyramida kancléřství získala opět stabilitu. Na druhou stranu mu policie, ani kdo jiný, nekladl žádné překážky v rychlém profesním postupu. Nač také. Kalkulovalo se s tím, že rozlet a skvělá kariéra přinesou Vincencovi jistotu v kramflecích. Ta by paradoxně mohla zvýšit pravděpodobnost, že mu poklesne ostražitost, což povede k chybě. A na nějaký ten krok stranou se policie jen klepala, neboť by pak jeho případ mohla snadno uzavřít oprátkou nebo okovy na Špilberku.

Proč tolik hořkosti z jednoho odmítnutí?

Proč taková zarytá zarputilost?

Inu proto, že odhad schopností právníka a umělce Morstadta neprovedly jen kruhy habsburské, ale též ostatní mocnosti. Jakmile se stal akcesistou u civilního senátu v Praze, jeho intelektové schopnosti vybuchující v brilantně formulovaných soudních řešerších mu zajistily příval pozvánek na různé plesy, besedy, soaré, čaje o páté. Ale přicházela též pozvání do loveckých revírů na čekanou, na hony, a vůbec na všelijaká dostaveníčka v elegantní společnosti. To vše jen a jen proto, aby v každém vhodném i méně vhodném okamžiku byl Vincenc obtěžován zástupci krále anglického, belgického, francouzského, německých knížat, bavorského vévody, osmanského kalify, amerického prezidenta, ruského cara, ale i kardinály z Vatikánu. Všichni po něm žádali jen jedno: ***Vstupte prosím do našich tajných služeb. Platíme ze všech nejlépe a cash! Pracujte pro naše království, říši, republiku, ideu, Boha! S námi budete pracovat pro věčný mír! Přece nechcete, aby Evropou zas dusal nějaký nový Napoleon?***

Všechny podobné nabídky soudní akcesista a později soudní rada Vincenc Morstadt distingovaně, ale nekompromisně odmítl. A těm huráapelačním, z nichž vykukovaly provokace usoukané na vídeňské Mariahilfstrasse, se ironicky vysmál. Smutné ale pravdivé je, že tajná policie nikdy neuvěřila, že by jimi vytipovaná osoba dokázala odmítnout lukrativní nabídky z ciziny, takže na něho zřídila dohled. Léta běžela, vršila se v desetiletí, a vyčleněná grupa dvanácti fízlů potřebovala pro zřízený dohled nějaké zdůvodnění. Jak pro stále nepotvrzenou fixní ideu, že soudní rada jest cizím špiónem, tak pro strmě vzrůstající náklady bez výsledku, neb rada Morstadt stále nebyl vytěžen.

Roku 1855 nakonec aspirant Horst Kuze z třetího abštajgu zfalšoval pod nátlakem komisaře svazek spolupracovníků, a neoprávněně do něj zanesl Vincence Morstadta jako utajeného posuzovatele pevnostních zařízení v mocnářství. Důvodem bylo veřejné tajemství, že vojenští políři rozkrádají stavební materiál, takže fortifikační zařízení mocnářství má oslabeny parametry odolnosti pevnostních zdí, a bašty pro střelbu do slepých míst zkráceny. Především nebyly vybudovány perimetry palpostů předsunuté obrany, což se mocnářství vymstilo roku šestašedesát ve válce s Pruskem. Od té doby Horst Kuze každý měsíc zapisoval do kartotéčních lístků údaje vycucané z prstů komisaře, který dlouhé hodiny bádá nad vedutami namalovanými Vincencem Morstadtem. Komisař z vedut odvozoval rozličné informace, aby prý jimi jednou uhodil viníky přes pazoury. Především ale vybájenými informacemi obhajoval před kancléřem, a potažmo mocnářem Franz Josefem, svoji naprázdno šlapající sledovací skupinu. Inu, všechna čest tomuto nápadu, který sice vznikl náhodně, a přesto velmi nebezpečně ukázal přímo na protistátní činnost soudního rady. Jiná věc je, že komisař by musel mít představivost a znalosti a vůbec větší IQ, aby objevil podstatu jevu, na který narazil.

A teď už ke slíbené nebezpečné a vzrušující hře na vysoké intelektuální úrovni, hrané soudním radou s velkým gustem, která se provalila teprve roku 1995. Vše začalo návštěvou emisarů mexického prezidenta Benita Juáreze roku 1858, kdy jeho vítězství ve velké revoluci už bylo jisté. Benito měl vybudovanou solidní tajnou službu, a tak včas získal informace, že Habsburkové a Napoleon III. hodlají vyslat do Mexika Maxmiliána, aby se ujal španělského dědictví.

Mexičtí emisaři přijeli do Evropy, aby koupili nejlepší mozek a nejlepší ruku v Evropě, která

zatím ke všem atraktivním nabídkám rozličných státníků zůstala hluchá. Nuže, emisarům se dostalo stejného Vincencova NE, jako všem jiným. Sice mu ukázali lodní kufr napěchovaný aztéckým zlatem, ale soudní rada se jen usmál. Jistě, Mexičané zlato zpět nevezli. Zakoupili za něj v rakouských zemích, přesně řečeno v Plzni, Praze a Brnu celý lodní náklad vojenské techniky, ručními zbraněmi počínaje a artilerií konče, se kterou pak úspěšně porazili Maxmiliána Habsburka.

Návštěva z Mexika ale Vincencovi vnukla inspiraci hodnou šéfa Intelligence Service. Vyhlásil fyzlům monarchie soukromou válku, v níž převahou excelentního intelektu dokázal, že by byl velmistrem špionáže, esem, neboť, a o to tu běží, jeho šifry se podařilo dekodovat až na konci XX. století.

Jak a kdy se to prokázalo?

Takto!

Odborníky z oblasti výtvarné vzrušovala technicistní preciznost Vincencova zobrazení měst. Vojenské topografy zase lákaly zaniklé pevnostní systémy. Nápad, zda by se z vedut nedalo odečíst něco dosud neznámých faktů byl nasnadě, takže roku 1995 začaly přípravné práce. Odborníci obou oborů nejprve v podzemí Vojenského topografického ústavu v Dobrušce VÚ 6280 přes skener nakrmili počítače uměleckými údaji, které následně doplnili mapami se souřadnicovou sítí vybudovanou Marii Terezii. Podotýkám, že tereziánská souřadnicová síť včetně kamenů nadzemních i podzemních, platí do dnešních dob. A mapy z oněch časů patří dodnes k nejpřesnějším vůbec. Dalším krokem byly stereoskopické, tedy prostorové simulace. V okamžiku, kdy počítačem zmodulovaný záznam pohledu na Hradec Králové od západu zapadl do mapových souřadnic, vybuchlo souběžně do okulárů optických přístrojů a na sledovací velkoobrazovku v řídicím sále, Vincencovo tajemství.

Historikové, vojáci, i estéti zalapali po dechu.

Zpětným prověřováním dále zjistili, že veškeré Vincencovi veduty a obrazy, které namaloval od roku 1858, jsou pevně svázány s trigonometrickou a nivelizační sítí Rakouska, takže každý jeho obrázek má hodnotu snímku ze špionážní satelitní družice - Vincenc Morstadt prostě prozrazoval vojenská a státní tajemství uměleckým tvaroslovím. Zároveň si všichni uvědomili, že nikdo Vincencovu vysokou hru nemohl prohlédnout, neboť počítač v podzemí Topografického ústavu zpracovával programová data čtyři dny, což je cirká sto dvacet let práce pro cifršpióny monarchie, a to patřili k nejvýkonějším v Evropě.

Přitom Morstadt na každém obrázku servíruje identifikační údaje s absolutní otevřeností. Otázku, zda soudní rada u svých protivníků předpokládal schopnost prohlédnout jím nastolenou hru na slepou bábu, nutno posuzovat se značnou rezervou. Nejblíže pravdě asi bude, že soudní rada od rakouské tajné policie spíše očekával konzervativnost, a svou interesantní logistickou hru odkázal příštím pokolením.

Nyní něco konkrétních údajů, které si můžete ověřit na originálu ***Königgrätz mit dem prager Thore*** uloženého v depozitáři Muzea východních Čech v Hradci Králové, nebo na kvalitní barevné reprodukci z ocelorytiny téhož obrazu.

Na obraze jsou jako jediná květena vyvedeny tři trsy rodu bodláků. Stereoskopické simulace zcela nenapadnutelně prokázaly, že se nejedná o ornament či ozdobu, ale o signální terče. Na ose sever - jih se vyskytuje druh bodláku Pupava dvakrát, vždy se dvěma květy. Přičemž vnější

okvěti je bílé a vnitřní okvěti žluté. Druh bodláku Osten - pcháč leží od základny sever - jih na východ, a má tři stejnobarevné fialové květy. Za tímto plošným trojúhelníkem, směrem k městu, stojí čtveřice oficírů od čtyř zbraní. A nyní pozor. Pouze jednomu ze čtyř oficírů nevidíme do tváře. To, že je otočen zády je znakem, kterým upozorňuje na svoje armádní zařazení. Vysoký límec a manžety ve světle zelené barvě označují zákopníka, topografa, tedy chlapíka, který má co do činění se souřadnicemi a mapami. Je zřejmé, že tento znak je signálem hodnoty: My Day! Pro počítač pak bylo hračkou vytržít z mnoha údajů právě ty, které mají jasnou spojitost s údaji trigonometrické sítě. Tři ostře fialové květy bodláku, tedy *tri* - *gonometrie*, označují kámen základní souřadnicové sítě, který krom značky nadzemní má ještě dva zajišťovací kameny pod zemí. Dále platí, že i každý drn s bodlákem pupava je kamenem trigonometrické sítě, jehož souřadnicové hodnoty X a Y jsou známy.

Na sjetinách počítač promluvil jasnou řečí.

Zakódované údaje vycházející z mapové sítě nejsou náhodné.

Přiložením měřítka s úhloměrem na základnu sever - jih mezi bodláky druhu pupava, lze propojením s bodlákem pcháč následně z obrazu snadno odečíst vzdálenosti a vypočítat náměry důležitých cílů v Hradci Králové pro dělostřelectvo útočníka. Pokud by někdo znal souřadnicové údaje aspoň dvou ze tří kamenů, jejichž poloha v přírodě je na obraze označena bodláky, nebo souřadnice jednoho kamene plus úhel a vzdálenost na druhý, umožnila by mu triangulační síť zobrazená bodláky ostřelování Hradce Králové z jakékoli vzdálenosti. Limitován by byl pouze dostřelem a ráží svých houfnic.

Toto byla drobná ukázka toho, co se za dílem právníka a především velkého malíře Vincence Morstadta skrývá a připomenutí jednoho zajímavého lidského osudu. Jiná věc je, že i dnes, více jak sto let po smrti svého tvůrce, zaměstnávají veduty Vincence Morstadta tajné služby. Hledají v nich odpověď na současné intelektové a strategické hry na slepou bábu a intoxikaci. Nakonec i to patří ke smyslu bytí služeb. Jenže, kdo v tom má žít!

CESTA DO VALHALY

Jedinou zdokumentovanou cestu do Valhaly vykonal Rittmeister Manfred von Richthofen zvaný Rudý baron. Je to celkem pochopitelné, neboť einherjar jeho ražby neodchází do zászvěti jako kdejaký zavšivený knecht.

O cestě Rittmeistra Manfreda von Richthofena leteckým nebem slávy lze v archívech najít mnohé. Jednu věc však nikde nenajdete, a to, jak ve skutečnosti zahynul. Otázky, stále nezodpovězené, jsou dvě? Kdo sestřelil z oblak jeho rudého Fokkera a jakou kulkou největší letec I. světové války zahynul.

Ale já cosi vím, neboť souhrou náhod, či zásahem božího prstu, se mi podařilo v hospicu Červený Kostelec vyzpovídat sice umírajícího, ale duchovně čilého Pavla Trdla z Cvikova. Kdysi hlavního mechanika Rudého barona, později příslušníka Československé námořní pěchoty hejtmana Rošického, zapomenutého to otce českého vojenského letectva a značky OK na křídlech českých dopravních letadel.

Že mechanik Trdla nelhal, jsem si křížově ověřil návštěvou konečně zpřístupněných válečných archívů Německa, kde dokumentární fotografie, a v síni slávy i kus křídla Fokkera s otiskem dlaně, potvrdily jeho výpověď.

Příběh einherjara Manfreda von Richthofena o cestě do Valhaly, příběh nejznámější a nejrozporuplnější osobnosti letecké války nad Francií, je pozoruhodný v několika aspektech. O Richthofenovi se za jeho života, ale i po smrti, vášnivě diskutuje. Část historiků prosazuje názor o nejodvážnějším stíhači silného ducha. Druhá skupina jej nazývá cynikem a prospěchářem, především pro jeho odtažitý poměr k vrstevníkům a jisté tajemství, do něhož se halil. Někteří dokonce říkají, že byl zrádce, neboť když prostřelený Fokker Dr I 425/17 i s jeho tělem dopadl na zem, Angličané mu uspořádali honosný vojenský pohřeb se všemi poctami. Takového uznání se Manfredu von Richthofenovi od vlastního národa nedostalo.

Jenže věc se má podle svědectví Pavla Trdly tak, že Manfred věděl a znal, jakými zákruty jeho cesta slávy do Valhaly povede. Než poskytnu prostor mechanikově výpovědi zachycené na kazetový diktafon Olympus, bude vhodné aspoň stručně nastínit cestu Manfreda von Richthofena z koňského hřbetu do kokpitu Fokkera.

Roku 1914, když vypukla válka, byl Richthofen kavaleristou. Prvním ohněm prošel na východě Polska, kde se prosekával z ruského obklíčení. Rodičům napsal: Jestliže přežiji tuhle válku, budu mít víc štěstí, než zdravého rozumu. Potom patroloval se svou eskadronou na západní frontě, ale podivná pozemní válka ho omrzela a požádal o přeložení. Roku 1915 byl převelen k letectvu. Rychle se stal nejlepším leteckým pozorovatelem bombardovací jednotky, aby po roce sám skvěle pilotoval jednomístné stíhací letouny třídy Albatros s motorem značky Mercedes, vybavené dvojicí spřažených kulometů typu Spandau. Nejčastěji se utkával s Angličany a Australany létajícími na Sopwith Camel neboli Velbloudích hrbech. Ty měly hvězdicovitý motor značky Rolls Royce a kulomet Vickers v ose vrtule. A když 17. září 1916 odletěl do prvního skutečného boje, hned zaznamenal první sestřel, první vítězství.

Bylo zvykem, že němečtí piloti každý sestřel oslavovali podle středověkého obyčeje přípitkem ze stříbrného poháru na vítězství i na počest soupeře. Po prvním sestřelu si Richthofen objednal dalších 60. Ano. Opravdu si objednal 60 kusů stříbrných pohárků, aby

vždy mohl připít a vzdát poctu poraženému z nového kousku. Něco takového bylo ostatními piloty považováno za ješitnost a rouhání se osudu, neboť život pilota byl krátký a závislý na vrtkavé štěstěně.

Mechanik Trdla říká: *Můj velitel štěstěnu ani nepodceňoval, ani nepřeceňoval. Jen věděl své. Kdyby si objednal rovnou tolik pohárů, co měl před sebou vítězství, byli by ho ostatní nejspíš pohnali před čestný důstojnický soud.*

Od 17. září do 9. listopadu 1916 si náš hrdina připil z dalších 8. stříbrných pohárků na vítězství. Dne 27. prosince 1916 měl na kontě 15 sestřelů a 12. ledna 1917 ho císař dekoroval nejvyšším pruským vyznamenáním, řádem Pour la Mérite. Z Richthofena se stal národní hrdina, a byl pověřen sestavit vlastní stíhací eskadronu Jasta 11. Právě tehdy získal nom de guerre Rudý baron, neboť si celý Albatros natřel červenou barvou.

To nebyla výzva pro nepřítele jak se říkalo. Kdepak, to bylo označení pro přítele, přesněji přítelkyni, aby vždy věděla, kde můj kapitán je, vypráví Pavel Trdla. Já vím své! Já mu seřizoval ventily motoru Mercedes a vyrovnával křídla upínacími dráty. Já vím, s kým se na nebesích potkal. Já viděl na nosných plochách křídlech Albatrosu a pak Fokkeru nesmazatelné stopy. Kapitánova přítelkyně se vždy neukázala v plné slávě, někdy zanechala pouze stopu. On sice chtěl vědět kdy ho navštívila, ale zároveň potřeboval, aby to nebylo moc znát.

Poprvé jsem pochopil, vzpomíná Trdla, že se cosi děje, když jsem v listopadu 1916 uviděl na modrém plátěném potahu horního křídla Albatrosu otisk úzkých ženských dlaní s dlouhými prsty a vysezené oblíny od krásného zadku. Můj poručík Richthofen si zamyšleně prohlížel zataženou oblohu, a na mé diskrétní zakašlání prohodil přes rameno: Ja, Paul. Co se mu zase nelíbí?

Pane, promiňte, ale měl byste říci své přítelkyni, že sedáním na horním křídle Albatrosu vám může způsobit potíže.

Cože?, vyštěkl Richthofen a zbledl.

Podívejte se sám. I když je divné, že otisky jsou pevné, jako by byly vytlačeny žhavou formou.

Mein Gott! Himmel Herr Gott! Ukazoval to už někomu, Paul?

Ne? Pak si to Paul, nechají si to pro sebe, ja?

Jistě, já na to. Ale neměl bych potah vyměnit?

Ja, to bude nejlepší, opáčil suše, a vsunul mi do horní kapsy overalu úzkou, třídníkovou krabičku.

Měnil jsem bez řeči potahy vždy, jak se objevily otisky. Když Richthofen své letouny nechal natírat na červeno už jsem tolikrát nemusel. Otisky se sice objevovaly dál, ale byly méně viditelné. Za dva roky, co jsem byl mechanikem esa letecké války, mi ledacos řekl. Napřed jsem pochyboval a pak ho litoval. Nač vědět kdy přijde váš konec, i když máte slíbenou cestu do ráje.

Můj Manfred věděl své. Věděl moc dobře kdy a jak odjede do Valhally. Netrápil se tím, už byl naverbován, víte? Ne nepřátelskou rozvědkou, jako nějaká Mata Hari, to ne! Poslouchejte, můj kapitán dobře udělal, že nabídku přijal. Elitní muž pro nejelitnější jednotku dějin lidstva. Pro, jak jen to ... nikdy to pořádně neřeknu, aha, pro poslední

eschatologickou bitvu.

Pro posmrtnou bitvu?

To mi nedávalo smysl, a říkal jsem si, že stáří u mechanika vykonalo své.

Eschatologická bitva je přece poslední bitva dějin lidstva, obecně známa jako Ragnarök, neboli Soumrak bohů, kdy po boku Odina a všech bohů budou proti podsvětí a silám temnoty a zla, bojovat ti nejlepší z nejlepších. Elitní einherjar, kteří do té doby hodují ve Valhale a cvičí se ve zbraní.

Jenomže, víte jak vyhlížel pilot když v dvojplošníku vybuchla nádrž?

Jako každá jiná ohořelá kostra, a tak jsem se znova musel podívat do Eddy a dalších ság, jak to vlastně s válečníky ve Valhale bylo a je, jak si tam s jejich různě poškozenými těly poradili. A pak jsem to našel. Odin a jeho oštěp! Koho se jím dotkl, tomu se rány zacelily a narostly nové orgány, svaly, kosti.

Dobré, že? Odin jako první genetický inženýr. I když on naštěstí byl jenom Bůh. Elitní válečníci, einherjar se mohli při soubojích ve Valhale posekat jak chtěli, rány se okamžitě hojily. Jedině až v bitvě Soumraku bohů se jejich zranění stanou smrtelná.

V tuto chvíli je snad už jasné, kdo byla přítelkyně kapitána Manfreda von Richthofena. Valkýra ze sboru Odinových panen. Jestliže vám tohle hlava nebere, nic si z toho nedělejte, a nechte se překvapit.

Prvního září 1917 sestřelil Richthofen svůj 61. letoun, ale další stříbrné poháry si už zhotovit nenechal. Eskadrona dostala nové letouny značky Fokker, a Manfred se cítil vyčerpaně. Už ho nebavilo létat jako dřív, i když 21. března 1918 už měl za sebou neuvěřitelný počet 73 vítězství. Kolem umírali přátelé, a na něho dolehla deprese z krvavého povolání.

Trdla tvrdí, že: *Můj kapitán stále častěji hledal na potahu křídel stopy své přítelkyně. 8. dubna 1918 dosáhl rekordního 80. sestřelu. Jo, to zrovínka sundal Sopwith Camel, a v troskách letadla zahynul v plamenech major Richard Raymond-Barker. Tenkrát řekl, že už ví, jak se dostane nahoru, ale že se mu vůbec nelíbí to, jakým způsobem se spouští most Bifröst k přechodu einherjar do Niflheimu, do Valhaly.*

Tehdá večer mi dal doutník. Seděli jsme na mezi za hangáry, a on povídal, že si představoval odchod uprostřed objetí a polibků. Nikdy ho prý nenapadlo, že se přechod do Valhaly může uskutečnit takovým způsobem, jaký postihl majora od Velbloudích hrbů, který byl také naverbován. Inu, pro eschatologickou bitvu, pro Soumrak bohů, se rekrutují hrdinové bez ohledu na národnost.

Pak jsme se opili.

Poprvé a naposled.

Je čas na krátkou osvětu.

Valkýryje neboli Valkýry byly pomocné sbory panen podléhající Odinovi. Jejich úkolem bylo vodit chrabré válečníky do Valhaly. Valkýry byly s Odinem spřízněny a všechny nebyly panny. Naopak, některé byly smyslné až běda, a každý válečník si s nimi užil do sytosti. Občas jim bojovníci nadávali do sběraček mrtvol, šenkýřek, děvek. Valkýry nejen určovaly kdo je hrdina a koho do Valhaly přivedou, ale také, kdy komu vyprší čas na tomto světě. Některým vyjimečným hrdinům se dokonce zjevily a řekly jim, jaký je čeká válečný osud. Je známo, že Valkýry jezdily na bělouších. Koně neměli křídla, ale kopyty uměli udeřit do vzduchu tak, že

byl jak z kamene. Valkýry cválaly napříč nebesy, a když vybraly svého hrdinu, snášely se na bělouších strmě dolů, jak Fokker obrátkou po křídle, a dlouhé vlasy za nimi vlály podobny andělskému praporu.

Z jistých událostí, zbytků letadla ve vojenském muzeu, a z výpovědi mechanika Trdly je zřejmé, že Valkýry vedly s Manfredem von Richthofenem rozhovor dávno před jeho smrtí.

V neděli, 21. dubna 1918, usedl Rudý baron do kokpitu rudě natřeného Fokkeru Dr. I 425/17. Mechanik Trdla říká: *Když se zamyšleně rozhlédl po hangárech a dlouho mně kynul levičí než roztočil magneto, pochopil jsem, že ho vidím naposledy. Za malou chvíli se už Rudý baron vznášel v čele velké formace 20. letadel, které vedl podél údolí řeky Sommy k jejímu soutoku s Ancrou.*

Při přeletu fronty se formace dostala do palby protiletadlových baterií. Bílé obláčky šrapnelů navedly anglického kapitána Browna s letkou 8. Velbloudích hrbů od 209 squadrony RAF na německé letové uskupení. Od toho okamžiku byla obloha zaplněna na sebe navzájem útočícími letouny, a začaly se odvíjet poslední minuty života nejúspěšnějšího stíhače I. světové války, Manfreda von Richthofena.

Slovo má opět Trdla: *Tehdy jsem na bojiště přiletěl v dvojmístném pozorovacím letounu já. Za láhev šňapsu jsem umluvil pilota Göringa, jo toho později nechvalně známého tlustocha, ale jinak skvělého pilota a stíhače, aby se mnou zaletěl k Sommě. Drželi jsme se v povzdálí, ale přesto jsme oba dva velmi ostře a jasně viděli, co se stalo. A přesto, či právě proto, jsme o tom oba po celý život mlčeli. I když si myslím, že Göring dokázal znalosti z tohoto černého dne letectva využít pro kariéru. Nevím přesně jak, ale víte čemu věřím? Jeho smrti, jak ji popsal kanadský empík, kterému naoplátku nikdo nevěří.*

Pro celý svět zůstala Göringova smrt dodnes nevysvětlena. Jak mohl spáchat sebevraždu, když byl pod neustálým dohledem strážného v osvětlené cele. Já však věřím maníkovi od MP, který tvrdí, že si pro fýru letectva Třetí říše přišel ohněm zářící anděl. Jen já vím, že to byla Valkýra, Odinova čistá panna smilnice.

Podívejme se nyní na poslední minuty života einherjara Manfreda von Richthofena, jak byly popsány anglickými pozorovateli, a piloty z letky Jasta.

Boj v údolí Sommy se rozhořel naplno. Richthofen stíhal Maye prchajícího na Camelu a za sebou měl kapitána 209. letky Browna. Tomu se podařilo vletět do těsného závěsu za Manfredova Fokkera, vypálit dávku z kulometů, načež se německý trojplášník zaryl do země.

Kapitán Brown se ale za pokořitele Rudého barona nikdy nevydával. Oznámili mu to jako fakt, se kterým se dlouhou dobu nedokázal vyrovnat. Nárok na sestřel leteckého esa si činil i protiletecký kulometčík seržant Popkins od australské 24., a seržant Franklin od anglické 110. Kulka v těle Rudého barona se nikdy nenašla. Jen se ví, že jej zabila jediná rána, která šla ze spodní strany zad přímo do srdce. K dispozici je také přísežné prohlášení o stavu spřažených kulometů Spandou Manfredova Fokkera. U kulometu výrobní číslo 1795 došlo k ulomení úderníku, načež se druhý kulomet, číslo 1812, zasekl z příčin neznámých.

Ano, můj kapitán byl zcela bezmocný, vzrušeným hlasem líčí vzdušný boj Trdla. Viděl jsem jasně jak se postavil na sedadlo a bušil do kulometů, než se natočil v osudné souvrati k zemi. Viděl jsem dobře, neboť Göring se překonával. Vykopával směrovky a s kniplem úplně čaroval, takže jsme nebyli od Rudého barona dál než třicet metrů, když

dostal zásah. Nevím, proč po nás nikdo nestřílel, ale bylo to tak.

Najednou se vám vzduch zachvěl, a z ničehož nic se u Richthofenova letounu zhmotnil velký bělouš a na něm Valkýra. Hroty prsou kryly puklice z leštěné oceli, na labutí šiji a plecích nárameníky opatřené kováním, z něhož trčely dlouhé hřeby. Krátká sukýnka posítá šupinami z oceli a na nohou vysoké ohrnovačky. Postavila se na sedlo a přeskočila do kokpitu letadla. Dlouhé plavé vlasy se ladně rozvinuly když objala mého kapitána. Lačně, celým tělem, se k němu přitiskla, a já i Göring jsme přestali dýchat. Náhle Valkýře zapulsovalo tělo bílým ohněm a z motoru Fokkeru vyšlehla ohnivá koule rudých plamenů.

A v ten kratinký okamžik, než žár zasáhl tělo Manfreda von Richthofena, jsme uzřeli, jak se z kokpitu prudkým odrazem dlouhých nohou vznesla do sedla bělouše Valkýra. Celá zářila medovým ohněm, a v jejím náručí, přisát ke planoucím rtům, které mu ozařovaly tvář, byl můj kapitán. Od bělouše k zemi padal spirálou Fokker a v něm plápolající pilotovo tělo.

Kdo byl kdo ale nevím, protože v té vteřině otevřelo peklo tlamu. Každá hlaveň anglického expedičního sboru začala pro změnu plivat oheň na nás. Göring klel a já se modlil, abychom vyvázli.

Britské memorandum znělo: Richthofen je mrtev. Všichni letci, kteří ho znali, cítí lítost nad ztrátou jednoho z posledních rytířů vzduchu. Mnozí si jistě přáli být hrdi na to, že Richthofena dostanou v boji, ale každý čestný muž si přál dožít se okamžiku, kdy bude moci potřást rukou tomuto muži upadnuvšímu do zajetí.

Šest anglických kapitánů neslo rakev německého pilota. Třikrát zazněla čestná salva z pušek, a hrob byl zasypán věnci od britských a australských squadron. Den po pohřbu svrhli britští letci na německé letiště věnec, jehož stuhu zdobil nápis: Rittmeister baron Manfred von Richthofen zahynul ve vzdušném souboji 21. dubna 1918. Byl pohřben se všemi poctami.

Ale já vím, že život je jen pomíjivá chvíle, šeptá starými rty Pavel Trdla. Já vím, že můj kapitán čeká ve Valhale na den, kdy spolu s dalším einherjar se bude bít za náš svět při Soumraku bohů, aby na něj nikdy, ale nikdy nepadl stín.

Zážitky Pavla Trdly nekončily u leteckého esa Richthofena. Byl vyhlášeným leteckým mechanikem, a tak si české vojenské podzemí našlo cestičku, a počátkem června byl Trdla z pruské luftwaffe převelen k rakouské námořní pěchotě na dreadnought VIRIBUS UNITUS. Ten, jako mnohé jiné válečné křižníky, byl postaven pány Kolben a Daněk.

Tvrdým českým mariňákům velel hejtman Rošický, mimochodem iniciátor České Vojenské Mafie. Ten uměl plánovat mnoho kroků dopředu a tušil, co nastane první den míru. Když vypukl mír, musel nový stát Československo, ustavený dle mezinárodního práva mocnostmi Dohody, v prostoru Bohemie a na přilehlých územích prosadit silou to, co mu právně bylo zaručeno. Nástupnické státy bývalého *k und k* impéria se rozpínaly z původních historických hranic, a nehodlaly bez boje vydat ani píd' země, kterou uchvátily na sousedech. V prvních měsících svobody naše republika už neměla moře, ale poprvé a naposledy měla výtečnou námořní pěchotu.

Právě díky rotě mariňáků hejtmána Rošického získalo Československo letectvo. Mariňáci zasahovali v Chebu, v Lanškrouně, prostě všude tam, kde bylo nutno udržet pro republiku

letadla, která Němci a Rakušané, zcela proti mezinárodním dohodám, hodlali uloupit. Mariňáci vykonali pro svou zemi mnohé. Přinejmenším zajistili materiální bázi letectvu, které se vbrzku předvedlo v bitvě o Slovensko. Nový stát Československo držel po válce jen malou část země ve středu Čech. Ostatní, legálně mu náležející území, musela tvrdě vybojovat vojska pravidelné armády, námořní pěchota, a prapory legionářů na Polácích, Němcích, Rakušanech, Maďarech, a ukrajinských hetmanech. Skoro vůbec se v oficiálních dějepisných knihách nepíše o tom, že bitvy vedla převážně vojska česká.

Prozatímní Národní shromáždění německého Rakouska vyhlásilo Deutschböhmen, a poslanci Moravy a Slezka zase Sudetenland. Tyto nově vytvořené samostané německé provincie se vpodstatě shodují s pozdějším okleštěním hranic ČSR, před vyhlášením Protektorátu. Někteří němečtí poslanci, kteří o pár měsíců později zažili krach těchto protiprávně vyhlášených provincií, si vše zopakovali ke konci třicátých let. Konkrétně to byli Heinlein a Frank.

Dále se česká vojska musela utkat s Polskou radou Narodowou pro knížecí Těšínské, která do Velké Polsky anektovala Halič, Bukovinu, a celé Těšínsko až po řeku Ostravici. Uhři zase zabrali Tatry, Fatru, a usadili se v bývalých maďarských městech Pozsonii, Kaschau, Eperjes, tedy Bratislavě, Košicích a Prešově. Učinili tak na základě soupisu obyvatelstva, které roku 1913 prováděly úřady. Ke slovenské svébytnosti, tedy národnosti, se v celém Uhersku v té době přihlásilo pouze 513 osob. Maďaři tedy neměli ani nejmenší úmysl přenechat Horní země nějakému Československu, a oprávněně argumentovali právě počtem příslušníků národa, podle nich vlastně neexistujícího.

Prvního prosince 1918, zatímco v osvobozujícím boji podtatranských bratrů krvácely české prapory, vyšla v maďarských novinách závěrečná zpráva o jednání slovenských zástupců v Budapešti. Dovolím si ji citovat, neboť máme za sebou právě čerstvý, již druhý rozpad Československa. Report zní takto: ***Slovenská národní rada stojí na stanovisku, které se úplně kryje s názory uherské vlády ... Podařilo se v hrubých rysech dosáhnout dohody, že Československé vojsko odtáhne ze Slovenska.***

Bratři si však ukousli moc velké sousto. Osvobozování Slovenska postupovalo rychle a úspěšně, a Mezinárodnímu soudu mohli Slováci těžko předložit takovouto supliku. Nicméně v srpnu 1919 odjíždí již ze svobodného Slovenska Andrej Hlinka, předseda Katolické strany lidové do Paříže, kde na Mírové konferenci předkládá své autonomistické protičeskoslovenské požadavky. Jen pro zajímavost a pro srovnání dodávám, že na téže Mírové konferenci požadují zástupci Kočínčiny, dnešního Vietnamu, stažení všech koloniálních jednotek Francie, a vyhlašují právo na samostatnost.

Ale zpět k letadlům nové Československé armády, která v hangárech i na polních ranvejích zprovozňuje Pavel Trdla s dvacítkou mechaniků, kterým velí. Nová republika, přes sliby ostatních zemí světa, si svá území a své místo na slunci musela tvrdě vybojovat. Nově ustavená letka, jejíž základem byla rota české námořní pěchoty, létala nad celým územím. Od Aše po Mukačevo, od Liberce po Bratislavu. Shazovala letákové instrukce, potravinové příděly, lékařskou pomoc, a když nebylo zbylí, shazovala na okupanty bomby a spřažené kulomety Spandou zas rachotily a kreslily do modravé oblohy rudobílé čáry.

Ach, jak prorocká slova napsal ve tmě a halasu první noci svobody Viktor Dyk: ***Kokardy, jásot, na praporu prapor. / Leč, všichni vy, jichž srdce náhle zhrdla / jež opijí dne oslava:/***

Poslyšte výkřik z básníkovy hrdla. / Boj teprve nám nastává! / Boj se sebou, se všemi zlými pudy / se sobectvím, jež vede v sráz./ Nezapomeňte na svých otců bludy / nezapomeňte běsů v nás./

Škoda, že tato prorocká vize nebyla v listopadu 1989 citována z balkónu Melantrichu na Václavském náměstí místo sentimentální Modlitby.

Nyní naposled dáme slovo Pavlu Trdlovi, který byl u toho, když hejtman Rošický získal pro Československo letecký znak OK. Ten nám dodnes závidí Američané, a několikrát se jej neúspěšně pokusili odkoupit, když jim došlo, co si nechali proklouznout u Mezinárodní letecké organizace pod prsty.

Bylo to až zvláštní, jak na Mezinárodní konferenci zástupci jednotlivých národů souhlasně přijímali výsostné letecké a volací znaky pro své vzdušné sbory. Možná za to mohla euforie právě skončené války. Každopádně hejtman Rošický a já jsme na konferenci přiletěli ze Štůrova, kde jsme úspěšně zahnali pluk honvédů za Dunaj.

Když přisedící vyvolal Československo a nám přidělené znaky BM, vzal si můj hejtman Rošický slovo. Slušně požádal, zda by mohl využít deklarovaného práva a nepřijmout výsostné znaky BM, ale zda by Československo mohlo obdržet jiné. Chvilí bylo ticho, protože my byli první a zároveň poslední, kdo práva veta využil. Rozpaky narůstaly, načež předseda vyzval hejtmana Rošického, zda má nějaký návrh, protože s eventualitou změny se příliš nepočítalo. Nebo musí počkat do zítřka, než komise náhradní znak vytvoří.

Můj hejtman se usmál a pravil, že pokud nikdo nic nenamítá, přijal by pro Československé letectvo znak OK. Jury na sebe pohlédla, a když zjistila, že takový znak nebyl pro nikoho vytvořen, klidně ho naší zemi přidělila.

Když jsme se vraceli domů, zeptal jsem se Rošického, proč zrovna OK. Že mi to příliš připomíná americkou eskadru, kterou jsme navštívili v Lile, a kde piloti pořád zvedali palce a pořvávali OuKej. Rošický se ironicky zachechtal, a pronesl cosi, že se ještě Amíci budou divit, a pak mě vyzval, abych se podíval dolů. Pluli jsme vzduchem od severozápadu, a před námi se vzdouval prs Řípu nad soutokem Labe s Vltavou.

Milý Trdlo, podívej se na tu zemi a řekni, jestli na ni znak OK nepřilne, jak dítě k matčinu prsu. Když jsem neodpovídal pravil: OK, brachu, znamená Otevřená Krajina, otevřená podnětům z celého světa. Neméně tak OK pro mne znamená Opidum Keltikum, přihlášení se k předkům.

Neměl jsem, na co bych se ještě zeptal, co bych mohl dodat. Závazl jsem diktafon Olympus, rozhlédl po zdech hospicu Červený Kostelec, a popřál Pavlovi Trdlovi zdraví. On zavrčel, abych mu raději popřál klidnou smrt, ale kdybych někde sehnal Valkýru, že by to bylo dokonalé.

Načež se otočil ke zdi a usnul.

KAREL HYNEK MÁCHA

A

UKOPIKY

Některé odpovědi směrem k Rukopisu Zelenohorskému a Rukopisu Královédvorskému se mimo jiné našly v Máchových denících, zaznamenaných tajnou abecedou. Deníky od počátku vyvolaly v českém národě dostatek vzruchu od prostého luštit či neluštit, až po: Komu to prospěje? Zákon bádání je však neúprosný, takže luštit! Především je zde otázka schopnosti rozevřít Máchův kód, prý zapektitější než nacistická Enigma. Již několikrát bylo slavnostně vyhlášeno celé rozluštění deníků, aby se posléze ukázalo, že nebylo důsledné. Ani současný stav nehýří optimismem. Pravda, erotické pasáže s Lori už nikoho, krom ochránců čistoty obrozenců, neberou za osrdí, a v tomto směru se nových informací nedočkáme. Jinak je tomu s intimními zápisky, které se vztahují k tvorbě a k filosofickým úvahám. Otázky kdo jsme a kam jdeme, a neméně naléhavý a mučivě trýznivý dotaz, co je po smrti. Jsou zde Máchova pozorování z veřejných poprav. O chování svém a okolostojících. Co a jak odsouzenec a jeho tělo po oddělení hlavy, úvahy o duchu a duši, o tom, co dnes nazýváme aura, a tak podobně. Některé zápisky zase prokazují, že Mácha byl charakter, který přátele ani protivníky netopil na lžici vody, byť by mohl. Navzdory tomu, že jeho samého se obrozenci snažili utopit v bažině osočování, neboť nechápali rozměr jeho nadčasové poezie a přístup k bytí.

Nuže, Mácha si zapsal jistá fakta ke stále omílanému národnímu tématu Rukopisů. Zda kdo fakta přijme či nepřijme si musí vyřešit sám, ale v mnohém objasňují to, co zkoumatele pravosti Rukopisů stále zavádí na scestí. Objasňují starý rozpor, proč Rukopis Zelenohorský i Rukopis Královédvorský jsou a zároveň nejsou falza, proč dodnes o jejich podstatě není zcela jasno, byť o nich existuje literatura na metry.

Existují historické údaje o osobách a místech nálezů, zaznamenaných svědky, kteří byli při tom. Dále soudní zápisy z výpovědí nálezce Václava Hanky jak Rukopisy našel. Ty však, přestože byly učiněny pod přísahou, si navzájem protiřečí, a jsou vhodné leda k usvědčení Hanky, coby lháře a podvodníka. To je věc tak notoricky známá, že nestojí za zmínku, leda jako důkazní materiál svědčící paradoxně pro jistou pravost Rukopisů. K dispozici badatelům je obsáhlá složka dokumentů Kriminalistického ústavu z let 1967/68, kdy byly Rukopisy podrobeny laboratorním testům. Ty jsou zase důležité vzhledem k jistým trendům, které zasahují jak laiky, tak odborníky. Oč jde, lze formulovat následovně. V historii lidstva známe mnoho uměleckých památek, které předběhly svou dobu o desítky ba stovky let, neboť způsob, jímž hovořily k současníkům, byl mimo tehdejší normy stylu, estetiky, ba i etiky. Sluší se podotknout, že k nim přináleží i Máchův MÁJ. Jiná a přece obdobná situace nastává, když se dílo, zdánlivě daleko předbíhající svou dobu, náhle vynoří z času zapomnění. Tehdy nabudou laici i vědci přesvědčení, že když je dílo zásadně oslovuje dnes, když rezonuje s problémy a touhami současné společnosti, tak nemůže být ničím jiným než falzem, padělkem. Další realitou pak je, že padělky, falza, i skutečné antikvy, jsou často zneužity ve vášni nacionalistických třenic. Příklad s Rukopisy má podobný osud, i když jejich vznik podnítil někdo jiný, než se dodnes soudilo.

Nuže, když roku 1819 otevřeli Češi prvotisk památky nazvané podle místa nálezů ***Rukopis Zelenohorský a Královédvorský***, který byl Vydán od Václava Hanky v Praze, vybuchla společenská bomba. Vzácný člověk, abbé Dobrovský, první proti pravosti Rukopisů vystoupil a obhajoval tezi, že: ***Je snad česká národní sláva tím ohrožena, rozeznáváme-li pravé od nepravého?***

Hanka býval jeho žákem, ale rozešli se, když ho Dobrovský nachytal při prvním podvrhu, jímž byly Písně Vyšehradské. Hanka byl velmi špatný falzifikátor, zato výtečný společenský lhář. Hanka po odhalení Dobrovským sice podvádět nepřestal, ale co se Rukopisů týče, zde náhodou narazil na profesionály. Narazil na zlatou žílu, v níž se realita a nonrealita proluly, což on v žádném případě nedokázal rozšifrovat.

Skoro vůbec se neví, že Václav Hanka byl megaloman slávy, sběratel řádů, titulů, uznání. Josef Šafařík o jeho charakteru napsal: ***Měl Hanka opravdu zvláštní dar užívati lidí a okolností ve prospěch svůj.*** Velmi výstižné! Všichni, kdo kdy byli jeho přáteli, se časem o této skutečnosti nejen přesvědčili, ale krutě na ní doplatili. Cokoli mu z přátelství poskytli bylo zneužito ve prospěch osobní, zakrývaný heslem: Vše ve prospěch vlasti naší slovanské. Přátelům se kromě zrady neodvděčil ničím. Po odhalení Rukopisů se zneužití profesionálové od Hanky odtáhli, ale on dál tvrdošíjně pokračoval ve výrobě dalších podvrhů, které měly vést k uznání pravosti Rukopisů. V této činnosti však přesáhl únosnou míru, neboť si počínal velmi neobratně slovně i technicky. Hanka v honbě za kariérou zničil celé krytí legendy Rukopisů, neboť objevoval nové a nové „památky“, avšak byly to padělky nízké úrovně.

Zvláštní na tom všem je, že i když byly jeho podvody do očí bijící, byl i nadále vlasteneckou společností přijímán s pompou. Určitě proto, že zvonil a chřestil hezkou řádkou medailí od mnoha panovníků, což na snoby a nejisté lidi platí. A navíc, nikdo z vlastenců nechtěl přiznat chybu, že udělali kozla zahradníkem, když mu zajistili místo v Muzejních sbírkách, kde po sobě zanechal pěknou zkázu. V historických příručkách se raději nemluví o tom, že zničil sumu skutečně cenných historických dokumentů, včetně škrabání a falšování ve slovníku Mater Verborum. Prostě kurevská povaha kurevského sběrače poct a slávy podle hesla: Účel světi prostředky.

Byl též placeným ruským špiónem, a snad i byl přesvědčen, že asiatský car je čestnější a hodnotnější člověk než evropský císař. Dokumenty jeho špionážní činnosti prokázaly beze zbytku. Samozřejmě, tento typ prádla se v našich dějinách nerad pere. Tehdy jako dnes. Tenkrát proto, že v ničení skutečných historických památek nebyl sám. Řada známých a slavných učenců si chodila nakrást ze sbírek originální pergameny, aby měli nač spisovat, neboť v skrytu duše doufali ve slávu objevitelů staroslovanských památek kmene Čechů, bez ohledu na poničené skutečné hodnoty. Měli smůlu. Hanka si vybudoval monopol, a nikoho do něj nevpustil.

Nyní k Rukopisům.

Prvním zkoumaným bude ***Rukopis Zelenohorský***, neb obsahuje jedinou skladbu, nazvanou ***Libušin soud***. Zpěv je psán in continuo, to jest bez mezer mezi slovy. Ale pozor, velké iniciály jsou v textu rozloženy zcela proti vši logice. Někdy jako začátek podstatného jména, někdy jména vlastního, někdy jako spojka, někdy jako předložka. Tyto podivnosti trápily badatele, dokud moderní kriminalistické přístroje nezjistily, že pod iniciálami jsou docela jiné hlásky, staré latinské majuskule. Vyjma několika suříkových vlasových čar, byl totiž původní latinský

text z pergamenu vyškrabán, a velké iniciály, které zlikvidovat nešly, byly přepsány a neorganicky do nového textu včleněny. Dále se zjistilo, že na tento Rukopis bylo použito několik pergamenových listů ze žaltáře z břevnovského kláštera, které původně obsahovaly žalm krále Davida. Součástí textu jsou tečky v různých seskupeních, od jedné do tří. Zpočátku o nich všichni soudili, že jsou to potřebná rozdělovací znaménka, neboť text je psán souvisle bez přerušení. Posléze se zjistilo, že tečky jsou notové značky Hucbaldovy. Pocházejí z 9. století a nahradily staré řecké neумы - noty pro stoupání a klesání hlasem při zpěvu.

Rukopis vzhledem k typu písma a způsobu zápisu bývá situován do 10. století, takže značky přesně odpovídají. A nyní pozor. Tečky pro zpěv, Hucbaldovy značky byly rozluštny teprve roku 1890, sedmdesát let po objevení Rukopisů. Jak je tedy mohli znát padělatelé kolem roku 1810? Rukopis jimi, přes všechny pochybnosti, ukazuje buď na pravost, vzhledem k použitým reáliím z 10. století, nebo na kohosi, kdo přinejmenším měl oproti celé Evropě o Hucbaldových značkách vědomosti, které nehodlal zveřejnit.

Někdo neznámý je stará omšelá rekvizita, ale pokud ji odmítnete, těžko Libušin soud a značky vysvětlíte. Především tehdy, když zastáváte stanovisko, že se jedná o padělek. Nebo snad - přes všechny indicie, jako je zápis na vyškrábaný pergamen z roku 1480 - **Libušin soud padělek není?**

Mácha však, jak prozrazuje jeho tajný deník, o značkách věděl. Neznal jejich smysl, ale dozvěděl se jak tam byly udělány, ale mlčel. Mlčel i proto, že příteli Lindovi by nepomohl, a nepříteli Hankovi pomoci nechtěl. Existuje ovšem Bójský rukopis, který praví, že píseň **Libušin soud** patřila k oblíbeným popěvkům slavníkovských a přemyslovských družin, stejně jako **Čestmír a Záboj**, které byly nalezeny v Rukopise Královédvorském. Tyto, a všechny další zpěvy, však pocházejí z daleko vzdálenější doby než je 10. a 14. století, kam je situují Rukopisy, tyto padělky nepadělky.

Z Bójského rukopisu občas badatele bere fantas. Nebyl ještě prohlášen za pravý, ale jako padělek označen nebyl. Ale pokračujme.

Na Královédvorský rukopis byl opět použit palimpsest, což znamená dříve popsáný a později vyškrabaný pergamen. Zde padělatel postupoval rafinovaněji. Ze středověkého pergamenu byly odstřiženy části textu - tak zvané proužky - a na nich původní text, pečlivě ve všech liniích, přepsán novým druhem inkoustu. Na vyradýrovaný latinský text větších částí pak byly týmž inkoustem napsány jiné, daleko starší básně. Při chemické analýze na počátku XX. století badatelé logicky nezasahovali do textu celistvého, ale zkoumali odstřižené zbytky. Ty ve zkoušce obstály, neboť pod krustou barvy nového inkoustu byly původní hlásky, shodné s přepsanými. Že na větších částech je pod zpěvy vyškrabán zcela jiný text, se přišlo až v šedesátých letech XX. století. Zápisky Karla Hynka Máchy potvrzují tyto kriminalistické výsledky v plném rozsahu.

Nyní důležité prohlášení.

Rukopisy napsané na vyškrabané pergameny roku 1817 jsou padělkem provedeným Josefem Lindou za technologické pomoci Františka Horčičky. Ve smyslu obsahu a formy však padělkem v žádném případě nejsou, neboť tyto zpěvy byly složeny v průběhu 6. až 7. století, a některé ještě dříve. V zatím neautorizovaném Bójském rukopise se nacházejí části písní z Rukopisů, pouze jejich hrdinové mají jiná jména než v Rukopisech. Tento rozpor pouze potvrzuje starý

zvyk, že dle dávných obyčejů bylo velkou poctou, když se ve starých slavných herojských zpěvech pozměnilo jméno dřívějšího hrdiny ve prospěch reka současného, ale vše ostatní se zachovalo. Tím byl rek vyzdvižen na Parnas předků a bohů.

A nyní k tomu, jak Mácha získal informace, které pro nás zachoval v denících. Na začátku třicátých let pořádala Společnost Musea Českého slavnostní Matiné, kde se měla představit všechna umělecká díla, jež vznikla z inspirace Rukopisů. Abbé Dobrovský, obrozenci uznávaný odpůrce Rukopisů, byl už mrtev, a Hanka mohl bezostyšně vydat Rukopisy v několika evropských jazycích. Vyznamenání na něj jen přšla. Právě na Matiné, na snůšce paskvilů literárních, malířských, a kostýmních na téma Starých Slovanů, potkal Mácha přítele Lindu.

Píše, že Linda byl bled až do modrava, podoben krkonošskému ledovci, a proklínal Hanku. Ne Hanku padělatele, ale Hanku zloděje. Mácha naložil Lindu do fiakru a dovezl domů, kde horečnaté přítelovo vyprávění zaznamenal. Zajímavý je přitom předchozí zápis z dvacátých let, který zní: *Cítím kol Rukopisův připáleninu nečestnosti jakési a silné nevědomosti*. Velmi prozíravá formulace, neboť ke stejné dospěl roku 1991 pan doktor Enders v zásadním díle o Rukopisech, když píše, že: *Domnělý padělatel ne zcela rozuměl textům, jež mu byly imputovány*.

Tím se obloukem vracíme k Lindovi a k veličině, kterou Mácha klasicky označil velkým X. Velkým X v tom smyslu, že se nikdy nedozvíme jméno muže, který tanec kolem Rukopisů spustil. Zdá se však, že záměrem padělků-nepadělků mělo být povzbuzení české řeči, a podle indicií roztroušených v Lindově vyprávění se zdá zřejmé, že X znal Bójský rukopis.

Josef Linda byl vyjímečný v tom, že ovládal staroslověnský jazyk přímo vzorově. Uměl psát jako mnich na konci prvního milénia. Uměl gramatiku, ovládal způsob psaní, dokázal se vcítit do rytmu zpěvu, tedy do stavby vět. Jeho román Záře nad pohanstvem je důkazem, že historii znal a uměl zužitkovat poznámky X. Linda, píše Mácha, prý vedl dlouhé hádky s X, který mu dodával neumělým zápisem provedené zpěvy. Jen nerad, velmi nerad, se prý Linda podřizoval gramatickému diktátu starších tvarů, jdoucích hlouběji, než do jemu známého 10. století. Netušil, zda tvary jsou správně, netušil kde je X získal, ale důležitý byl výsledek. Rukopisy napsal Linda, jehož mozek byl v písmu staroslověnského jazyka zběhlý a ruka krásně vypsaná. Badatele též mate, že v Rukopisu Královédvorském je často opravováno, neboť tím vykazuje historický punc patiny, hodnotu originálu. Punc vychází z toho, že středověký písař nejméně pětinu napsaného vždy zkazil a musil radýrovat a přepisovat. Linda tuto znalost do svého díla zakomponoval. Přesto jistá suma oprav - zjištěno spektrální analýzou - směřovala k výměně používaných slov za slova již neplatná, za slova z ještě dávnějších dob než 10. století. Logicky se zdá, že je kontraproduktivní takto tvořit text, který nemá být padělkem. Nejlepší je příklad: Na magistrátě sepisují technickou zprávu o stavu Městské hromadné dopravy v Praze a sepisující úředník použije místo slova *vůz elektrické dráhy* dávno zapadlý pojem *koňka*.

Že se nejedná o výmysly, ale o správné tvary starších slov, je dnes už potvrzeno. Takže vyměněná slova tvaru pradávného jsou hodnotným důkazem, neboť je mohl znát jen člověk, který znal originály písní z ještě dávnějších let, než kam jsou Rukopisy vročeny. Bójský rukopis, kde jsou inkriminovaná slova dodnes uchována, je toho dokladem. A nyní překvapení - Bójský rukopis byl objeven až roku 1992.

Dalším zásadním zádrhelem je inkoust. Evidentně nemůže pocházet z 10. století, neboť je jím psáno na pergameny, které byly vyrobeny nejdříve ve století 14. až 15. Přesto inkoust